

Predgovor

Petim brojem Zbornika *Ad Acta* nastavljamo predstavljati arhivsko gradivo o kojemu skrbimo. Stoga, kao što je i u prethodnim brojevima bio slučaj, na prvom mjestu u Zborniku objavljujemo arhivističke radove – dva stručna i jedan pregledni. Radi se o standardiziranim¹ popisima i opisima dviju arhivskih cjelina u posjedu ovoga arhiva. Jedna od njih slikom svjedoči o životu grada Siska i njegove okolice u prvoj polovici dvadesetoga stoljeća. Druga opisana cjelina, nastala svakodnevnim poslovanjem Skupštine Općine Petrinja kao tijela lokalne uprave koje je djelovalo u uvjetima socijalističkoga društvenog i ekonomskog uređenja bivše državne tvorevine, svjedoči o specifičnostima toga razdoblja, po mnogočemu posebnoga, ne samo u Europi toga vremena već i šire. Gradivo ove cjeline dokumentira i ilustrira, u širokom spektru životnih aspekata, okolnosti i život na lokalnoj razini od početka 60-ih godina 20. stoljeća pa sve do prestanka postojanja jugoslavenske državne tvorevine, odnosno do nastanka samostalne Republike Hrvatske. Trećim radom iz područja arhivistike donosimo pregled arhivskih cjelina (fondova i zbiraka) u posjedu Hrvatskoga državnog arhiva iz Zagreba koje sadrže podatke koji se odnose na područje nadležnosti Državnoga arhiva u Sisku. Ovaj je rad nastavak pregleda, za sisačko područje relevantnih, fondova Hrvatskoga državnog arhiva koji je započeo radom istoga autora u trećem broju Zbornika *Ad Acta* (2022) te dosad pokriva razdoblje od srednjega vijeka do 1990. godine. Uvjereni smo da će ovakav pregled biti od izuzetne pomoći prije svega povjesničarima, ali i istraživačima drugih znanstvenih područja čiji je fokus istraživanja vezan za područje sisačke Posavine i Pokuplja, Banije i Moslavine.

U ovom broju donosimo i tri izvorna znanstvena rada iz područja lokalne povijesti. Pritom su prva dva rada koncentrirana na razdoblje prve polovice 20. stoljeća. Preciznije, prvi rad promatra gospodarsku klimu te modernizacijske procese na lokalnoj razini na samome početku toga stoljeća, a nastao je pretežito na arhivskome gradivu u posjedu Državnoga arhiva u Sisku. U fokusu drugoga izvornog znanstvenog rada politička su previranja u gradu Sisku u okolnostima jugoslavenske državne tvorevine nastale nakon raspada Austrougarske Monarhije pa sve do Drugoga svjetskoga rata. Nastaje analizom nekih dosad neistraženih arhivskih cjelina u posjedu Hrvatskoga državnog arhiva, dakako i nekih sekundarnih izvora, te iznosi pojedine dosad nepoznate detalje ovoga segmenta lokalne političke povijesti.

Treći izvorni znanstveni rad objavljen u ovome broju fokusiran je na drugu polovicu 20. stoljeća. S ekonomskoga znanstvenog stanovišta promatra razvoj sisačkoga područja te kao vrlo zanimljiv primjer analizira pionirski pokušaj lokalne uprave da u suradnji i uz podršku različitih znanstvenih institucija i stručnjaka izradi višegodišnji strateški razvojni plan nedovoljno razvijenog područja Banije te ga, uglavnom

---

1 Riječ je o standardima koje je donijelo Međunarodno arhivsko vijeće i to o: *Općoj međunarodnoj normi za opis arhivskoga gradiva* ISAD(G) te *Međunarodnoj normi arhivističkoga normiranoga zapisa za pravne i fizičke osobe te obitelji* ISAAR(CPF) koju primjenjujemo pri opisu konteksta nastanka gradiva, tj. opisu stvaratelja gradiva.

uspješno, i realizira. I ovaj se rad temelji na dosad neistraženima arhivskim izvorima pohranjenima u Državnome arhivu u Sisku te, dakako, na odgovarajućoj stručnoj i znanstvenoj literaturi.

Ovom prigodom želim zahvaliti svim autorima i drugim suradnicima na ovome izdavačkom projektu te Ministarstvu kulture i medija bez čije financijske potpore i razumijevanja ovaj projekt ne bismo mogli realizirati.

Glavna urednica